

YTTRANDE

Datum
2024-02-14Referens
RUN-00022-2024Klimat- och näringslivs-
departementet
Energienheten
KN2023/04578

Remissyttrande promemorian Förslag om nya energipolitiska mål

Sammanfattning

Region Norrbotten

- tillstyrker föreslagna energipolitiska mål för planering och leveranssäkerhet,
- är positiv till förslaget att ge Svenska Kraftnät ett tydligare ansvar att i ett elförsörjningsperspektiv samordna den långsiktiga planeringen av det nationella elsystemet,
- är positiv till att anvisa ökade medel för energiplanering och tillståndsprovning,
- anser att målet för energieffektivitet behöver ses över, inte minst mot bakgrund i nya EU-direktiv med detaljstyrande mål för energi-effektivisering som riskerar att bli kostsamma för såväl regionen som för Sverige i stort,
- vill framhålla Regionens roll i regional energiplanering, utifrån såväl det regionala utvecklingsperspektivet som statliga prioriteringar. I satsningen på energiplanering behöver Regionens inkluderas i de uppdrag som länsstyrelserna och Energimyndigheten fått i regleringsbrev för 2024. Statliga myndigheter behöver också samverka direkt med Regionens.

Region Norrbottens synpunkter

Region Norrbotten instämmer i regeringens bedömning att Sveriges och Norrbottens konkurrenskraft och välfärd bygger på tillgång till fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser.

Det är emellertid viktigt att tydliggöra att det är elsystemets totala kostnader inklusive elnät, inte bara elpriset, som ytterst kommer avgöra den svenska ekonomins konkurrenskraft.

Region Norrbotten efterfrågar ett större engagemang från staten i klimat- och energipolitiken för att på bästa sätt ta till vara de möjligheter som finns i samhällsomställningen som pågår. För att det ska vara möjligt behövs långsiktiga

och mer förutsägbara spelregler och att staten tar sin del av ansvar och risker för omställning, samhällsbyggande och infrastruktur.

Planeringsmål för elsystemet

Region Norrbotten ser positivt på att regeringen fastställer ett planeringsmål för elsystemet, med utrymme för omprövningar utifrån planerade och förverkligade industrisatsningar.

Promemorian problematiserar på ett bra sätt utmaningen i att korrekt bedöma hur stor Sveriges elanvändning slutligen blir. Region Norrbotten menar att det till stor del avgörs av hur konkurrenskraftig den totala elkostnaden blir. En dominerande del av den förväntade ökningen av efterfrågad el motsvaras av omställning av befintlig industri, samt etablering av ny industri i Sverige. Om det svenska elsystemets totala kostnader blir för höga kommer motsvarande omställning sannolikt ske i något annat land än i Sverige. Om inte tillgången till el och elnät trovärdigt kan tillhandahållas framåtsyftande i Sverige, blir resultatet detsamma.

Det bedömda elbehovet på 300 TWh år 2045 framstår som rimlig utifrån nuvarande uppskattningar av industrisatsningar och omställning av transportsystemet men Regionen välkomnar, med anledning av osäkerheten i bedömningen, förslag om regelbundna uppföljningar av planeringsmålet.

Region Norrbotten menar att det för att möta takten i den ökade efterfrågan även behövs planeringsmål på kortare sikt. De ledtider som utbyggnad av storskalig fossilfri elproduktion är förenade med, möjliggör inte fullt ut att beslut tas i takt med att behoven av ny el formaliseras i investeringsbeslut. Endast ett planeringsmål bedöms inte kunna generera de nödvändiga investeringarna fram till år 2045.

Region Norrbotten är positiv till att Svenska kraftnät ges ett förtydligt ansvar för att med utgångspunkt i ett elförsörjningsperspektiv samordna den långsiktiga planeringen av det nationella elsystemet. Beaktat dagens reglerade uppdelning av ansvar för produktion, nät, lagring, flexibilitet respektive energieffektivisering behövs samordning för att ta tillvara samhällsekonomiskt effektiva lösningar.

Region Norrbotten instämmer i att det behövs både nationella, regionala och lokala insatser för energiplanering och att den regionala nivån är viktig i den utvecklade energiplaneringen för att ge underlag till nationell energiplanering och anpassa till ett regionalt sammanhang och genomslag i planerings- och tillståndsprocesser.

Länsstyrelserna har en viktig roll att samordna de statliga myndigheterna i frågan. Region Norrbotten vill framhålla att statliga myndigheter också behöver samverka direkt med Regionen. Regionen och Länsstyrelsen har olika uppdrag, kunskap och funktioner. Olika former av samverkan behövs för bäst utväxling av energiplaneringen som helhet.

Region Norrbotten vill i sammanhanget understryka regionernas roll, med koppling till den regionala utvecklingspolitiken. Detta avspeglas inte i nuvarande medelstilldelning och regleringsbrev till länsstyrelserna angående energiplanering, Region Norrbotten anser att det bör vara självklart att fördela uppgifter och medel mellan länsstyrelse och region, utifrån deras respektive roller och kompetens på området.

Leveranssäkerhetsmål för elsystemet

Region Norrbotten välkomnar regeringens ambition att det svenska elsystemet ska ha förmågan att alltid leverera den el som efterfrågas. Regionen delar regeringens syn att ett elsystem med hög överföringsförmåga och en effektiv elmarknad är en grundförutsättning för att uppnå en sådan ambition.

Regionen ser också positivt på att regeringen fastställer ett leveranssäkerhetsmål för elsystemet och att Svenska Kraftnät får ett övergripande ansvar för uppföljningen av målet och för att vidta eller föreslå nödvändiga åtgärder för långsiktig tillräcklighet. Åtgärderna bör harmonisera med en uttalad och konkretiserad målsättning om konkurrenskraft

Mer effektiva planerings- och tillståndsprocesser

Region Norrbotten framhåller att tiden för att bygga ut de nationella stamnäten måste bli kortare för att garantera elförsörjning i länet. Initiativ som kan korta tiden från ansökan till beslut hos berörda myndigheter är därför mycket viktiga.

Region Norrbotten anser att Regionen tydligt behöver ha en roll i regionala och lokala processer för elnätsutbyggnad för att bidra till ändamålsenliga lösningar.

Energieffektiviseringsmål

En effektiv energianvändning är avgörande för att maximera samhällsnyttan av energikonsumtion och bidrar samtidigt till hållbarhet och stärkt konkurrenskraft för den svenska ekonomin.

Region instämmer i behovet att se över Sveriges mål för energieffektivisering i syfte att tydligare främja en samhällsekonomiskt effektiv användning av energi och ett effektivt utnyttjande av energisystemet som bidrar till den gröna omställningen.

En sådan politisk inriktning kan tydliggöra hur mycket energieffektivisering som är ekonomiskt lönsam och underlättar arbetet med att nå de miljö- och energipolitiska målen. Det gäller inte minst mot bakgrund i nya EU-direktiv med detaljstyrande mål för energieffektivisering på flera områden som riskerar att bli kostsamma för såväl regioner som för Sverige i stort.

Regionen instämmer i att det nuvarande riksdagsbundna målet riskerar att stå i konflikt med Sveriges klimatmål om noll i nettoutsläpp senast 2045, eftersom industrins omställning till fossilfrihet bedöms innebära en betydande ökning i tillförd energi.